

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ, НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ И КУЛТУРНА
ПОЛИТИКА“

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. дфн Иванка Янкова
на дисертационен труд на тема:

„РОЛЯТА НА ОБЩЕСТВЕНАТА БИБЛИОТЕКА В
КОНТЕКСТА НА ИМИГРАЦИОННАТА И ИНТЕГРАЦИОННА
ПОЛИТИКА НА ХОЛАНДИЯ ”

за присъждане на образователна и научната степен

„Доктор”

по професионално направление „3.5. Обществени комуникации и
информационни науки (Книгознание, библиотекознание, библиография)“

Автор на дисертационния труд

Димитър Георгиев Русков

София

2019

1. Актуалност и значимост на разработения дисертационен проблем

Европа, която сама по себе си представлява единен пазар без граници за свободното движение на стоки, услуги, капитали и хора, вече не се възприема единствено от държавите, но и от гражданите като естествено пространство, в което трябва да се прилага нова имиграционна и интеграционна политика, чрез която да се разрешат проблемите, вълнуващи огромна част от обществеността. Имиграцията често се разглежда като фактор за увеличаване на мобилността на трудовите пазари. Дискриминацията, експлоатацията и злоупотребите се дължат не на незнанието на езика, а на непознаването на местната култура и социални мрежи и незнанието на основните права и местното законодателство.

Актуалността на темата е продиктувана от факта, че Холандия като една от страните, които приемат и интегрират голям брой имигранти, търси най-добрите начини да ги интегрира и да им предложи по-добър живот от този, който са имали преди емиграцията си и включва различни партньори в процеса по тяхната интеграция в обществото. Едни от най-активните публични институции, които подпомагат имигрантите в тяхната интеграция са обществените библиотеки. Изборът на темата на представения дисертационен труд е продиктуван от интереса в областта на интеграционната и имиграционна политика в Европа и в Холандия, но най-вече от динамиката на процесите по създаване на колекции, услуги, проекти и мероприятия от обществените библиотеки за имигрантската целева група. Така се дава ход на нова изследователска ниша. Сложността и комплексността на изследваната проблематика изискват представяне на различни аспекти от процеса на интеграция на имигрантите, които са разгледани и анализирани в дисертационния труд. Считаю, че дисертационното изследване е актуално и значимо, тъй като се фокусира върху намирането на оптималния модел за библиотечно-информационно обслужване, обучение и социална интеграция на имигранти, чрез проследяване развитието на холандската имиграционна политика

и интеграционни модели и чрез анализ на библиотечни практики за работата с имигранти в различни обществени библиотеки (и по-специално на Обществена библиотека Амстердам).

Структурата на дисертационния труд е подчинена на логиката на поставената цел и на системата от свързаните с нея задачи, които свидетелстват за мотивация и изследователски капацитет на докторанта. Поставената цел и широкият кръг от задачи са разработени убедително и в съответстваща на възможностите пълнота.

Докторант Русков формулира две работни хипотези в дисертационното изследване:

1. Интегрирането на имигрантите чрез обществените библиотеки не се изразява само в частично въвеждане на правила и услуги, а в сериозен анализ на динамичните интеграционни и имиграционни процеси и в доброто познаване на законите и разпоредбите на страната във връзка с регулирането на имиграцията и интеграцията. Въз основа на това, библиотечните специалисти ще могат да създават добре работещи програми, проекти и услуги, подпомагащи интеграцията на имигрантите чрез предоставянето на една библиотечна среда, в която се предлагат различни форми на неформално обучение, общуване и социализация.

2. Разработването и прилагането на мерки за преодоляване на бариерите, с които имигрантите се сблъскват в обществото, чрез осигуряване на лесен достъп до информация, помощ за изучаване на езика на приемащата страна и предлагане на различни форми за по-добро социално включване, трябва да е сред основните цели и задачи, които обществените библиотеки си поставят. Така ще се достигне до по-успешен модел за интегриране на имигранти, а тази инвестиция в подобряването на интеграционния процес ще доведе до ситуация, която е печеливша и за двете страни „печеля-печелиш“ („win-win“), както за самите имигранти така и за правителствата на приемащите страни.

За постигането на целта и задачите и защита на хипотезите на своя труд Димитър Русков използва цял комплекс от подходи и методи - изследване на

научната литература и синтезиране на основни теоретични постановки, исторически, сравнителен и правен анализ, както и количествени и аналитични методи за сравнение на добри практики, анализ на емпирични данни (анкети, фокус група, дълбочинно интервю и онлайн проучване). Приложени са системният подход и сравнителният метод.

2. Оценка на резултатите и приносите на дисертационния труд

Дисертационният труд има следната структура: увод, три глави, заключение, библиография и четири приложения. Общият обем на разработката е 242 страници, от които 220 основен текст. Списъкът включва 153 източника (41 на български език, 31 на английски език, 81 на холандски език.). Приложенията са 4 на брой и съдържат формулярите на проведените емпирични изследвания (анкетни проучвания, фокус-група, дълбочинно интервю) – в общ обем 12 страници. В текста са съставени 3 таблици и 20 фигури.

В увода са дефинирани целите, задачите, предмета, обекта и хипотезите на дисертационния труд. Направен е общ преглед на литературата и на основния понятиен апарат.

В първа глава на дисертацията са представени теоретичните, историческите и правните аспекти на миграционните и интеграционни процеси. Докторант Русков прави исторически преглед на миграционните процеси в световен мащаб. Разгледани са основните интеграционни модели и теории, разработени в научните изследвания. Изследвани са етапите и тенденциите в развитието на интеграционната и имиграционна политика на Европейския съюз. Направеният задълбочен анализ на имиграционната и интеграционна политика на Холандия е ценна теоретична основа за бъдещи проучвания.

В глава втора е представена ролята на обществените библиотеки за интегриране на имигранти и е направен сравнителен анализ на холандски и други библиотечни практики за работа с имигранти. Създаването на

мултикултурни библиотеки (библиотечни колекции), работата с имигранти в обществените библиотеки на Холандия логично води до направения от Димитър Русков сравнителен анализ на работата с имигранти в холандските обществени библиотеки от 70-те години на XX век до 2000 г. с тези от други страни в Европа. В раздел 2.2.2. е направен подробен сравнителен анализ на работата с имигранти в Холандия от 2000 г. до наши дни с тези от други европейски страни. В раздел 2.3. са описани подробно услугите, проектите и дейностите за имигранти в едни от най-големите обществени библиотеки в Холандия – тези в Харлем, Хага и Ротердам. В същата глава се анализират успешни чуждестранни примери за работа с имигранти в обществените библиотеки в Европа, от които се отличават тези в Швеция, Дания и Финландия, като са посочени и няколко добри примера от обществени библиотеки извън Европа. Резултатите от проведеното за целите на дисертационния труд сравнително проучване на 27 библиотеки в столични градове на страните от ЕС установяват какви дейности се осъществяват в тези библиотеки за интеграция на имигрантите и доколко те са адекватни на процеса на интеграция на имигрантите.

Трета глава акцентира върху проблемните области в работата с имигранти и мерките за тяхното преодоляване. Въз основа на изведените проблемни области е разработен “Препоръчителен модел за библиотечно-информационно обслужване, обучение и социална интеграция на имигранти” (за обществени библиотеки). Докторантът прави задълбочен анализ на специализираните услуги, ресурси и мероприятия за имигранти в Столична библиотека Амстердам. Представените емпирични изследвания за ефективността на услугите и инициативите за имигранти на Обществена библиотека Амстердам, както и резултатите от проведено през периода ноември 2012 г. - юни 2013 г. анкетно проучване на мнението на имигрантите, ползващи услугите на Столична библиотека Амстердам за програмите, услугите и мероприятията на библиотеката, показват състоянието на

разглежданата проблематиката в един по-дълъг период, чрез сравнителен анализ на две последователни анкетни проучвания. Проведеното последващо анкетно проучване на имигрантите в Столична библиотека Амстердам (2016-2017 г.), със сходни въпроси, Русков представя чрез конкретни резултати и изводи, които имат не само аналитичен, но и практико-приложен характер. Доказателство за това е, че са се превърнали в основа за изработване и прилагане на нови решения, които подобряват някои области от обслужването на имигрантите. Анализът на резултатите от проведената фокус група при „Клуб за култура Втора Родина“ към Обществена библиотека Амстердам изследва имигрантската група потребители, относно нагласите за подпомагането на процеса на интеграция. Проследяването на развитието и резултатите от реализацията очертават практико-приложният характер на тази инициатива. След представените резултати от дълбочинното интервю за изследване мнението на девет холандски библиотечни специалисти за работата им с имигранти и направената оценка на проблемните области в работата с имигранти, Русков формулира препоръчителни мерки за тяхното преодоляване.

Като основен и ценен приносен момент на дисертационният труд определям предложението от автора препоръчителен модел за библиотечно-информационно обслужване, обучение и социална интеграция на имигранти (за обществени библиотеки).

Формулираните от докторант Русков цел, хипотези и задачи на дисертационното изследване категорично са постигнати, а научните и практико-приложни приноси са адекватни и отговарят на резултатите от изследването му, видни са лична мотивация, самостоятелни усилия и ангажираност при разработването на избраната тема.

3. Бележки и Препоръки

Представените публикации на дипломанта имат пряко отношение към темата и са свързани със съдържанието на дисертационния труд.

Авторефератът е оформен изцяло според изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение в СУ и отразява еднозначно съдържанието на дисертационния труд.

Като пряк участник и мениджър на дейностите и процесите в библиотечната институция, в която дългогодишно работи, авторът на настоящия дисертационен труд има пряк поглед върху разглежданите от него проблеми. Препоръчвам на Димитър Русков, въз основа на изследването си да издаде наръчници, които да бъдат пряко приложени не само в библиотечната практика, но и в образователния процес.

4. Заключение

Безспорните качества на изследването и неговите сериозни научни и приложни приноси ми дават основание да предложа на членовете на научното жури да приемат предложения дисертационен труд и да гласуват за присъждане на образователната и научна степен “Доктор” на Димитър Русков.

15. 07. 2019 г.

Проф. дфн Иванка Янкова

София

0